

REFERATUL CA INSTRUMENT AL MANAGEMENTULUI CALITĂȚII

Valentina CHICU

Catedra Științe ale Educației

The article treats the most controversial subjects of educational sciences nowadays – the quality management. The teacher as the manager of the entire process of teaching – learning – assessment has not only to control but to guarantee its quality as well. The teacher's task is to make the student responsible for the quality of the learning process and to give the proper tools in this context too.

This paper raises the method of using the report as an instrument of quality management.

„Calitatea nu este niciodată un accident. Ea este întotdeauna rezultatul unui efort inteligent determinat de dorința de a produce un produs superior”

Q.E.Erickson

Calitatea oricărui proces ori produs este un deziderat al timpului și garanție a succesului. Calitatea reprezintă totalitatea însușirilor și laturilor esențiale în virtutea cărora un lucru este ceea ce este [DEX, p.128]. În literatură, calitatea se referă uneori la utilitate, aptitudine de utilizare ori conformitate cu cerințele și nu se utilizează neapărat pentru a exprima superlativul. Managementul calității este procesul de proiectare, asigurare și control al calității. Profesorul, în calitate de manager al procesului de predare-învățare-evaluare, urmează să realizeze managementul calității. El concepe și aplică strategii și instrumente pentru (I) transmiterea cunoștințelor și dezvoltarea deprinderilor care constituie cadrul disciplinei de studiu și pentru (II) dezvoltarea competențelor cognitive și profesionale la studenți, astfel încât să atingă finalitățile proiectate. Managementul calității se concretizează în diferite proceduri dintre care merită atenție deosebită transparența de evaluare a rezultatelor învățării; inițierea, monitorizarea și revizuirea periodică a curriculei și activităților desfășurate. Una dintre condițiile de bază pentru asigurarea managementului calității în procesul educațional este cunoașterea de către ambele părți (profesor și student) a descriptorilor calității. Aceasta permite (I) profesorului să responsabilizeze studentul pentru rezultatele procesului pe care îl realizează în comun, iar (II) studentului – posibilitatea de a monitoriza propria învățare, de a evalua performanța. Literatura de specialitate din ultimii ani oferă o diversitate de metode, procedee și instrumente didactice care au menirea să îmbunătățească calitatea activităților de învățare și a rezultatelor. Deoarece structura competenței cognitive a studentului include și prelucrarea superioară a informației, ne vom referi în cele ce urmează la referat, care îl cunoaștem ca metodă alternativă de evaluare formativă sau sumativă, și îl vom analiza ca instrument de asigurare a calității. Pentru învățământul superior sunt relevante diferite tipuri de referate: referatul informativ – care include un volum maxim de informații și o expunere amănunțită; referatul complex – care este un rezultat al consultării mai multor lucrări cu aceeași temă științifică și care poate fi o sinteză documentară în cazul în care ideile sunt dezvoltate; referatul evaluativ – care descrie un conținut, însoțit de aprecieri personale asupra ideilor. Ca metodă de predare-învățare-evaluare, referatul necesită respectarea anumitelor etape. Etapa de pregătire a studenților pentru realizarea referatului nu poate fi redusă doar la anunțarea temei și a timpului de pregătire. Respectarea detaliilor la această etapă este importantă pentru asigurarea calității:

- precizarea de către profesor a temei referatului sau a domeniului din care studenții vor selecta tema care le place;
- precizarea bibliografiei ce urmează a fi studiată, dându-se studenților libertatea de a completa lista cu alte surse;
- justificarea de către profesor a temei referatului/a referatului ca activitate de învățare;
- asigurarea motivației de lucru a studenților prin evidențierea conexiunii temei selectate cu alte teme pe care le-au studiat deja, cu alte deprinderi pe care le-au format anterior; explicarea conexiunii dintre lucrul asupra elaborării referatului și viitoarea profesie etc.
- precizarea timpului de lucru;
- precizarea sarcinilor de lucru astfel încât studenții să poată selecta ceea ce este necesar, să poată identifica ceea ce este mai important;

- precizarea modului de întocmire al unui referat, cu referiri concrete, sugestii de instrumente care pot fi utilizate legate de fondul și forma referatului. De exemplu, pentru obținerea unui tablou clar al opiniilor diferiților autori vizavi de subiectul „Notarea”, studenților li se oferă pentru completare un astfel de tabel (tab.1);

Tabelul 1

Tabelul opiniilor

Aspectele cercetării	Opinia autorului X	Opinia autorului Y	Opinia autorului Z
Cum sunt pregătiți profesorii pentru a evalua activitatea elevilor?			
Care este influența notei asupra calității procesului de învățare?			
Care este influența notei asupra formării personalității elevului?			

- descrierea modalităților de susținere a referatului;
- concretizarea indicatorilor de evaluare, a baremului de notare.

Etapa de pregătire poate fi însoțită de aplicarea unor tabele de lucru care ar permite studenților să monitorizeze propria activitate, autodirijând astfel procesul de elaborare. Studenților le-ar putea servi drept reper pentru activitate diferite tabele cum ar fi cel ce urmează în continuare (tab.2):

Tabelul 2

Descrierea elementelor componente ale referatului

Elemente	Descriere	Volum (nr.pagini)	Puncte
Pagina de gardă	Denumirea universității, facultatea, localitatea, disciplina, subiectul, numele și prenumele studentului–autor, anul, grupa, forma de învățământ, profesorul titular al cursului, anul și luna prezentării	1	0,5
Cuprins	Denumirea subiectelor abordate, indicarea paginilor	1	0,5
Introducere	Formularea temei și a problemelor principale, prezentarea întrebării și/sau ipotezei alese ca subiect principal; introducerea conceptelor-cheie; semnificația și importanța temei; descrierea cadrului general al problemei abordate, se oferă justificări despre importanța temei și se prezintă un rezumat al lucrării ca întreg	2	2
Prezentarea subiectului	Reperle prezentării subiectului abordat: istoric, context, principii, puncte de vedere (diferite) ale diferiților autori sau școli, abordări noi, actuale, cu implicațiile lor	2	3
Prezentarea metodologiei de documentare	Abordarea complexă (teorie-practică actuală, autohtonă–străină și multi-disciplinară), evaluarea strategiei de argumentare și a instrumentelor teoretice și/sau factual-practice folosite; evaluarea critică a argumentelor, bibliografiei, datelor, teoriilor și documentelor folosite	2	4
Tratarea propriu-zisă a temei, descrierea și evaluarea propriilor constatări	- constatările, documentarea și argumentarea propriei opinii privind tema, subiectul; - sunteți de acord cu ideile discutate și constatările făcute? - aveți rezerve față de concluzia la care ați ajuns? - argumentați gradul și implicațiile (dez)acordului; - evaluați caracterul și gradul de originalitate și utilitate practică a lucrării dumneavoastră	5	6
Rezumat al concluziilor	Listați concluziile în ordinea importanței; arătați, dacă este cazul, limitările concluziei; schițați, dacă este posibil, un mod alternativ de cercetare a problemei; formulați concluzia generală	2	4
Anexe	Schițe, tabele, grafice, formule, chestionare, metodologii, documentație din activitatea practică etc.	2-3	4

Bibliografie	Actuală, diversificată (tratate, manuale, legislație, standarde, articole din reviste, materiale valoroase de pe Internet etc.) Se include lista literaturii studiate și nu a surselor existente la subiectul abordat	1	0,5
Note	Inserate în text, după modelul: autor, anul ediției, pagină (ex: Feleagă, 2003, 55); sau de subsol ori de final, în ordinea: 1) nume și prenume autor, 2) titlul, 3) localitatea, 4) editura, 5) anul apariției, 6) nr. pagină (exemplu: Oprea Călin. Contabilitatea de gestiune. - București: Ed. Tribuna Economică, 2002, p.126)		1
Machetare	- mărimea caracterelor (fonturilor) în text 12; - tipul fonturilor: Times New Roman; - spațierea textului: 1 rând; - folosiți prescurtările academice (idem, ibidem, op.cit., art.cit., apud., cf etc.)		0,5
Redactare	Condițiile impuse stilului scris științific: - claritate: evitați termenii imprecizi, ambigui, jurnalistici, poetici sau specifici exprimării orale etc.; - folosirea termenilor adecvați, specifici, cu sensul lor propriu potrivit cu ideile sau teoriile respective; - corectitudine: gramaticală, ortoepică, ortografică și de punctuație, inclusiv prin folosirea diacriticelor		2

Pot fi propuse și diferite checklist-uri (liste de control) care sunt gândite pentru a ajuta studentul să auto-evalueze calitatea referatului întocmit înainte de a-l preda. El reprezintă, totodată, și grila de evaluare care va fi folosită de către profesor. Tabelul poate fi întocmit în baza explicațiilor, descrierilor, indicatorilor și întrebărilor.

Întocmirea unui referat contribuie la dezvoltarea unor trăsături esențiale ale personalității studentului, la stimularea și promovarea muncii independente: se solicită studiul individual teoretic, dar și efectuarea de lucrări practice, cultivând, astfel, spiritul de cercetare, munca pentru documentare, pasiunea pentru descoperire. Pentru a monitoriza procesul de elaborare a referatului, profesorul numește termene intermediare. Între timp profesorul consultă studentul, îi sugerează idei pentru realizarea mai reușită a sarcinii. Această activitate contribuie și la responsabilizarea studentului pentru calitatea lucrării pe care o realizează.

Referatul întocmit se verifică de către profesor, utilizându-se reperele de evaluare cunoscute și de studenți. Apoi se susține conținutul referatului de către student. Profesorul verifică, pe bază de întrebări, efortul propriu al studentului, pentru descoperirea noilor cunoștințe, pentru aprofundarea și utilizarea lor. Se notează activitatea de întocmire și redactare a referatului printr-o notă ce apreciază conținutul și forma referatului și o notă ce apreciază capacitatea de însușire și de exprimare a informațiilor cuprinse în material.

Astfel, referatul poate deveni și pentru student, și pentru profesor un exercițiu de management al calității.

Bibliografie:

1. Ciurea Sorin, Drăgulănescu Nicolae. Managementul calității totale.- București: Ed. Economică, 1995.
2. Pandrea Maria. Tehnici ale muncii intelectuale. - București: Editura OSCAR PRINT, 1997.

Prezentat la 07.05.2007